

Overzicht artikelen over gedenksteen 'Sloten 100 jaar geannexeerd' en GEB-deurtjes in Sloten op www.slotenoudosdorp.nl Oktober 2021 t/m september 2022

Oud-dorpsraadlid komt met voorstel gedenksteen 'Sloten 100 jaar geannexeerd'

Oud-bewoner van Sloten en voormalig dorpsraadlid Guido Frankfurth, is met het initiatief gekomen om op het dorp een gedenksteen te plaatsen om ons blijvend te herinneren aan de annexatie van de gemeente Sloten door Amsterdam.

Tot 1921 was Amsterdam nog veel kleiner. Alleen het gele gebied op de kaart viel onder de gemeente Amsterdam. Op 1 januari 1921 verviervoudigde het grondgebied van de hoofdstad. De geannexeerde gebieden kregen op de kaart andere kleuren, inclusief een stuk van Het IJ en de Zuiderzee. Links de grote gemeente Sloten. Kaart: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Hij hoopt dit plan in 2021 al te realiseren en de steen laten onthullen door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaasma. Om de steen te bekostigen, start hij vandaag een inzamelingsactie.

Vieren of betreuren?

Initiatiefnemer Guido Frankfurth: "De annexatie in 1921 heeft de voormalige gemeente Sloten veel gebracht, maar er zijn ook veel grootstedelijke ontwikkelingen die we liever aan ons voorbij hadden zien gaan. In 1920 was een groot deel van de inwoners en de gemeenteraad van Sloten mordicus tegen. Dus of je de annexatie na 100 jaar nu moet vieren of betreuren? In elk geval wel gedenken en dat wil ik doen met iets blijvends, een mooie gedenksteen op het dorp."

Warm hart

De kosten voor de steen zullen, inclusief het inmeten, ongeveer € 4.000 bedragen en hiervoor wil Guido een

inzamelingsactie houden. "Wat zou het mooi zijn als we dit met alle inwoners, bedrijven en verenigingen binnen de voormalige gemeente Sloten zouden kunnen bekostigen. Natuurlijk hopen we dat ook anderen, die Sloten een warm hart toedragen, een duit in het zakje doen."

In de nieuwsbrief houdt de redactie u uiteraard wekelijks op de hoogte hoeveel er al binnen is, zal Guido ook meer vertellen over de annexatie van de gemeente Sloten en doet hij plannen voor de gedenksteen uit de doeken.

Uw bijdrage kunt u overmaken op rekeningnummer NL80 RABO 1472 8260 51 t.n.v. G. Frankfurth.

Tamar Frankfurth; 3 oktober 2021.

Vliegende start inzameling voor gedenksteen 100 jaar annexatie Sloten

Binnen een week is al meer dan 750 euro ontvangen voor de gedenksteen 100 jaar annexatie gemeente Sloten. Deze steen moet ons blijvend herinneren aan de annexatie door de gemeente Amsterdam in 1921. Behalve het geld komen er ook veel enthousiaste reacties over het initiatief binnen. Maar in 1920 was er alles behalve een feeststemming in Sloten.

De Dorpsraad van Sloten-Oud Osdorp laat weten geheel achter het plan te staan en het "een super idee" te vinden en gemeenteraadslid voor GroenLinks Zeeger Ernsting memoreert dat het misschien wel andersom is: "Eigenlijk heeft Sloten de gemeente Amsterdam geannexeerd, want de gemeente Sloten was destijds niet alleen groter dan Amsterdam, ook nog eens veel ouder." Zoals bekend is Sloten bijna 1000 jaar oud, terwijl Amsterdam op 27 oktober 'slechts 746 jaar' wordt.

De verrader van Sloten

In het blad Ons Amsterdam van december 2020 staat nog eens haarfijn beschreven hoe de annexatie in 1920 werd doorgedrukt onder valse voorwendselen. Het overgrote deel van de inwoners en de gemeenteraad van Sloten waren tegen de annexatie, maar Slotens eigen wethouder en tevens Tweede kamerlid, Willem de Buissonjé, bepleitte in Den Haag het tegendeel. De Slotenaren zijn verbijsterd en noemen hem een "verrader".

Tegengeluid

Kamerlid Reinhardt Snoeck Henkemans stelde voor om de gemeente Sloten te laten voortbestaan. Hij vond de annexatie "onnodig, onverstandig en ook zal het zedelijk verval toenemen als het gezonde platteland verdwijnt". In zijn voorstel zouden alleen het gebied rond de Admiraal de Ruyterweg en de wijk rond de Theophile de Bockstraat worden ingelijfd en zou de rest van het gebied zelfstandig blijven. De uitkomst is bekend: Op 10

november 1920 besliste de Tweede Kamer dat de hele gemeente Sloten werd opgeslokt door Amsterdam.

Doe ook mee

Om de gedenksteen nog dit jaar te laten onthullen door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaarsma is initiatiefnemer Guido Frankfurter vorige week een inzamelingsactie gestart. In totaal is er een bedrag van ca. 4.000 euro nodig.

Bijdragen kunnen worden overgemaakt op bankrekeningnummer NL80 RABO 1472 8260 51 t.n.v. G. Frankfurter. In deze website wordt u op regelmatig op de hoogte gehouden hoeveel er al binnen is en zal er meer over de annexatie en de plannen voor de steen te lezen zijn.

Tamar Frankfurter; 8 oktober 2021.

Annexatie van 1921: 100 jaar geleden

Waarom wilde Amsterdam een deel van Sloten annexeren? Dat vroegen zich niet alleen de inwoners van Sloten zich af maar dat moesten ook de leden van de Tweede Kamer weten om een gefundeerd oordeel te vormen over de vraag of Sloten nu geannexeerd moest worden of zelfstandig blijven.

Prentbriefkaart van het tolhek aan de Sloterweg, ruim een eeuw geleden. Uitgeverij Kirchner bv, 1910. Collectie Stadsarchief Amsterdam: prentbriefkaarten, Afbeeldingsbestand PRKBB00212000006.

Amsterdam bleek alleen geïnteresseerd in de delen waar zich Amsterdammers vestigden: Hoofddorpplein e.o. en Admiraal de Ruijterweg e.o. En de twee tollens op de Sloterweg moesten weg; de passagiers voor Schiphol moesten twee keer betalen om er vanuit Amsterdam te komen. Verder de landerijen aan het Noordzeekanaal om de haven te kunnen uitbreiden.

De oude dorpskern van Sloten interesseerde hen minder. Maar dat kleinere Sloten wilde het Kabinet niet: te klein

om zelfstandig te functioneren. Bovendien waren de veeteelt- en tuinbouwactiviteiten geheel op de grote stad gericht, dus was Sloten economisch grotendeels afhankelijk van Amsterdam. De Tweede Kamer moest zich daar maar over uitspreken en dat deed ze op 5 november 1920. Tegenstanders van algehele annexatie vond Sloten in de leden van christelijke partijen die het platteland wilden beschermen tegen het oprukkende socialistische gevaar.

Willem de Buissonjé (1878-1952).

Een geheel onverwachte voorstander van annexatie was **Willem de Buissonjé**, nota bene wethouder van Sloten maar ook kamerlid voor de **Economische Bond**, een in 1917 door oud-minister Treub opgerichte liberale partij. Tot ontsteltenis van het thuisfront verklaarde De Buissonjé zich in de Kamer voorstander van totale annexatie. Hij sprak namens een niet onbelangrijke minderheid van de inwoners van Sloten die – met hem – aansluiting bij Amsterdam wensten.

Het betoog van De Buissonjé had niet bepaald de doorslag gegeven: de Kamer stemde vóór volledige annexatie met 42 stemmen voor en 25 tegen. Het pleit was met ruime meerderheid beslecht! wethouder werd meteen ex-wethouder; zijn positie als "verrader van Sloten" was onhoudbaar en hij week – ook om nog heel andere redenen – uit naar Berlijn. Over de achtergronden van deze ambitieuze man, die helemaal niet zoveel met Sloten ophad maar er min of meer toevallig woonde, leest u in het december-nummer 2020 van Ons Amsterdam of u neemt 'n voorproefje in **Het Parool**.

De Buissonjé verdedigde zich thuis nog met de mededeling dat hij, voor het in de Tweede Kamer tot stemmen kwam, in raadszittingen en voordrachten al maanden had gepleit voor aansluiting bij Amsterdam en dat zijn houding geen geheim kon zijn. Bovendien had de minister van BiZa hem voor de stemming medegedeeld dat het amendement dat een gedeeltelijke annexatie voorzag (alleen de randgebieden grenzend aan Amsterdam), voor de regering onaannemelijk was.

Toen er in de raadszitting op 19 november 1920 in Sloten gestemd moest worden over de houding van De Buisonjé in de Kamer had deze zich uit de vergadering verwijderd. Een laatste poging van Sloten om de annexatie te ontlopen was het voorstel om met Haarlemmerliede en Spaarnwoude samengevoegd te worden. Dit werd door de regering afgewimpeld.

Wapen van Sloten zoals te zien op de Molen van Sloten met de ster voor Sloterdijk, de hangsloten voor Sloten, de driehoek voor de Vrije Geer en de os voor Osdorp.

De Gemeente Sloten, die zo'n twee eeuwen ouder was dan Amsterdam, omvatte wel veel meer grond dan alleen het dorp Sloten. Ook het voor Amsterdam belangrijke Sloterdijk, het agrarische Osdorp en gehuchten in zo'n tien polders behoorden tot de gemeente. De Vrije Geer staat voor een deel van de Slooterban dat **Geerban** genoemd werd. Een gerend stuk land betekent in het Oud Hollands dat dit stuk land in een driehoek, tot in een punt, gerend liep. Klik de link om een 17de-eeuwse kaart (Hoogheemraadschap Rijnland) te bekijken en u

De paardentram van Sloten op de Akerweg; ca. maart 1922; Collectie Stadsarchief Amsterdam: Afbeelding nr. OSIM00004002552.

weet meteen waarom de Vrije Geer in het wapen rechtsboven met een driehoek aangeduid werd. In stadsdeel Nieuw-West (Osdorp) ligt nog altijd een straat die Geerban heet.

Op 1 januari 1921 werd Sloten meegesleurd in 'de vaart der volkeren'. Het paard voor de tram naar Amsterdam (die overigens pas sinds 1918 reed) werd vervangen door een tractor. Amsterdam pakte het uitbreidingsplan van Sloten (1915) op en bouwde de buurt rond de Hoofdweg, het Hoofddorpplein en de Admiraal de Ruijterweg verder uit als Plan West.

Luchtfoto van de Schinkel en omgeving gezien in noordwestelijke richting. Midden rechts de Sloterkade, in het midden de Aalsmeerweg en het Hoofddorpplein. Onderaan de Rijnsburgstraat; 8 april 1931. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam nr. A04139001035.

In tegenstelling tot de obstructie die Nieuwer-Amstel pleegde, had Sloten in haar plan al de door Amsterdam gewenste ophogingen voorzien en wat er aan de Kostverlorenvaart al gebouwd was, voldeed aan de eisen van Amsterdam en staat er nog steeds. De luchtfoto links laat het resultaat van Plan West zien rond de Aalsmeerweg e.o. ± 1930.

Theo Bakker; december 2020.

Slotense herenboer doet boekje open over Slotense wethouder

"Willem kan Willem niet meer luchten of zien..."

De Slotense herenboer Willem van der Laan is het najaar 1920 in alle staten. Hij is furieus op zijn naamgenoot Willem, bekend als wethouder in de gemeente Sloten, voluit Willem de Buisonjé. De bom is onlangs gebarsten toen Van der Laan de verkoop van zijn grond voor de gemeentelijke woningbouwplannen vlakbij de dorpskern van Sloten definitief zag gedwarsboomd. En dat kwam omdat De Buisonjé als lid van de Tweede Kamer daar

glashard verklaarde dat de gemeente Sloten zich uitspreekt vóór annexatie door Amsterdam!

We hebben het over november 1920 als Willem van der Laan, eigenaar van boerderij Rijnhof aan de Sloterweg, geen goed woord meer over heeft voor die andere Willem die hij met zijn dorpsgenoten tot voor kort nog zo hoog achtte. Dat De Buisonjé zijn eigen gemeente Sloten verraadde is niet de enige uitglijder die hem wordt verweten: een reeks van schandalen komt nu aan het licht, waardoor de ene Willem die andere Willem totaal niet meer kan luchten of zien...

Boerderij Rijnhof van Willem van der Laan die door de annexatie de verkoop van zijn land voor woningbouw misliep.

Beluister de podcast

De hele klachtenlitanie van Willem van der Laan, tevens gemeenteraadslid van Sloten, is sinds kort te beluisteren in de podcast die 'Ons Amsterdam' onlangs uitbracht op: <https://soundcloud.com/.../podcast-ons-amsterdam-episode-2>

Willem van der Laan (1853-1928), herenboer van Rijnhof in Sloten.

Het is de tweede in een serie podcasts die het maandblad sinds kort uitbrengt over de perikelen rond de annexatie van de omliggende gemeentes door Amsterdam. Zo gaat de eerste podcast over Harmen Betlehem, ook gemeenteraadslid, maar dan van de gemeente Watergraafsmeer die óók op 1 januari 1921 door Amsterdam wordt geannexeerd. Hij was degene die op oudejaarsdag 1920 een heuse begrafenisstoet organiseerde als protest tegen deze annexatie. Zijn verhaal vanuit de Watergraafsmeer hoor je op: <https://soundcloud.com/.../podcast-ons-amsterdam-episode-1>

Over Willem de Buisonjé is inmiddels veel bekend, mede dankzij het zoekwerk van Jan Loogman die alle informatie bijeenzette in zijn verhaal 'De verrader van Sloten'. Meer hierover treft u [hier](#) en [hier](#).

Willem de Buisonjé (1878-1952), wethouder in Sloten en Tweede Kamerlid.

Willem van der Laan werd pas onlangs aan de vergetelheid ontrukkt na de vondst van het archief van de 'Woningbouwvereniging Sloten' op de zolder van de Sint-Jozefschool in Sloten. Bij de opheffing van deze school in 1988 stelde oud-schoolhoofd Theo Durenkamp al deze archiefstukken uit 1920 veilig en maakte deze op 1 juli 2020 openbaar via zijn website onder de titel '[Annexatie verhindert dorpsuitbreiding Sloten](#)'.

Ook het maandblad 'Ons Amsterdam' schonk aandacht aan dit inmiddels helemaal in de vergetelheid geraakte woningbouwplan en nam het artikel in een bewerkte

Raadhuis Sloterdijk in de 19e eeuw.

versie over in zijn editie van februari 2021 onder de titel 'Bouwplannen gesmoord'.

Voor verdere informatie, over de annexaties van 1921 leest u op [Annexaties 1921. Landhonger. 28 december 1920: Amsterdam wordt vier keer zo groot.](#)

Zwartwitfoto's: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Foto van Willem van der Laan: Familiearchief Jan van der Laan.

Theo Durenkamp; 6 oktober 2021.

Bedrijven melden zich voor sponsoring gedenksteen 100 jaar annexatie Sloten

Diverse bedrijven uit het dorpsraadgebied en daarbuiten hebben al contact opgenomen met de initiatiefnemer van de gedenksteen '100 jaar annexatie Sloten', Guido Frankfurth. Daardoor staat de teller na twee weken van inzameling al op 1.425 euro.

In het verleden hebben de ondernemers hun betrokkenheid altijd ruimschoots getoond en de hoop en verwachting is dat dit nu weer zal gebeuren.

Honderd jaar geleden werd de grote landbouwgemeente Sloten geannexeerd door Amsterdam. Ook de Oud Osdorpse boerderijen, zoals Stolpboerderij 'Bij Goedvinding' aan de Osdorperweg 756 vallen sindsdien onder Amsterdam. Foto: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed; 6 november 1957.

Grote rol voor bedrijven

Zolang we ons kunnen herinneren steunen de bedrijven uit het landelijke gebied vele initiatieven al ruimhartig. Denk aan de (start van) de nu 100-jarige Speeltuin Sloten, het bouwen van de Molen van Sloten en de aankoop van het Politiebureau bij het Dorpsplein. En niet te vergeten aan hun financiële steun voor de Oranjefeesten, Over de Rand en de andere dorpsfeesten in zowel Oud Osdorp als Sloten.

Onthulling al in 2021

Guido Frankfurth: "Steenhouwer La-vertu uit Osdorp, die de steen straks gaat maken, heeft ons laten weten een heel mooie schenking te doen. Dat is hartverwarmend! Ook de andere bedrijfsschenkingen zullen we hier noemen. Maar, uiteraard zijn wij net zo blij met kleinere bijdragen van bewoners en anderen die Sloten een warm hart toedragen."

Alle beetjes helpen

Alles is erop gericht om de gedenksteen in het 'jubileumjaar' 2021 al te laten onthullen door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaasma. Daarom is initiatiefnemer Guido Frankfurth begin oktober een inzamelingsactie gestart. In totaal is er een bedrag van ca. 4.000 euro nodig.

Bijdragen kunnen worden overgemaakt op bankrekeningnummer NL80 RABO 1472 8260 51 t.n.v. G. Frankfurth. In deze Nieuwsbrief houden wij u wekelijks op de hoogte hoeveel geld er al binnen is. Binnenkort volgt ook meer informatie over de steen zelf en de plek waar die wordt ingemetseld.

Tamar Frankfurth; 18 oktober 2021.

Tolheffen op de Sloterweg om de gedenksteen te bekostigen?

Hoewel de bijdragen voor de gedenksteen '100 jaar annexatie gemeente Sloten' blijven binnenkomen, weet initiatiefnemer Guido Frankfurth nog niet zeker of we voldoende gaan ophalen.

"Misschien is het een idee om weer eventjes tol te gaan heffen op de overvolle Sloterweg. Als voor elke auto een euro wordt betaald, zijn we na de ochtendspits al zo'n beetje klaar", aldus Guido.

Sloterweg tolweg

Het zou dan niet de eerste keer zijn dat er op Sloten tol wordt geheven. Op Sloterweg 1191-1193 staat het voormalige tolhuis tegenover de Sint-Pancratiuskerk. Dit herinnert nog aan de tijd dat de Sloterweg een tolweg was. De Sloterweg, vroeger beter bekend als 'Sloterstraatweg', liep toen nog van de Schinkel aan de rand van Amsterdam helemaal naar het dorp Sloten. Door de aanleg van de Ringweg A10 is een groot deel van de Sloterweg met zijn mooie boerderijen en talrijke arbeiderswoningen verdwenen. Alleen de hoge huisnummers, boven de 700, bestaan nog.

De Sloterweg werd in 1816 bestraat. Aan weerszijden werden bomen geplant. De eigenaars van de percelen langs de Sloterweg hadden daarvoor in november 1815 een plan opgesteld. Ze financierden het project met een lening. Als grondeigenaren waren ze medeverantwoordelijk voor het onderhoud. Om de kosten te dekken gingen ze tol heffen voor het gebruik van de weg. Een Koninklijk Besluit van 24 juli 1816 verleende daarvoor toestemming. Met het tolgeld werd de Sloterweg vervolgens ruim een eeuw lang onderhouden.

Op de tolweg stonden twee slagbomen. De ene in de Slotense dorpskern bij het tolhuis aan de Sloterweg 1191-1193. De andere op de tegenwoordige Sloterkade. Rechts op de tekening is de Schinkel te zien. Links is de woning van de tolgaarder waar een voetganger de tol betaalt. De tol bedroeg in 1817 voor alle voetgangers boven de zes jaar twee duiten, oftewel een kwart stuiver. Tekening: Stadsarchief Amsterdam / Gerrit Lamberts (1817).

Stuiver voor elk los paard of muilezel

Er gold een ingewikkeld tariefensysteem voor de Slotense tol. Als je met een paard langs de slagboom wilde, dan betaalde je 5 cent per viervoeter. Wonderlijk genoeg kostte de passage van een rund of ezel slechts twee cent en betaalde je per kalf, schaap of varken één cent. Een voertuig met twee wielen voortgetrokken door een bok, geit of hond mocht er voor 10 cent langs: 2 cent voor het dier en 8 voor het wagentje. En dan waren er uiteraard ook nog tarieven voor alle andere trekdieren en voor wagens met vier wielen. De bewoners van het dorp Sloten mochten voor 12 gulden per jaar een tol-abonnement afsluiten. Dan hadden ze tenminste geen last van de administratieve rompslomp. In het Dorpshuis Sloten en in café Kerkzicht hangt de hele prijslijst.

KLM-reizigers

Na de annexatie van Sloten door Amsterdam in 1921 ontstond er meteen ruzie over deze tol. Amsterdam wilde niet dat er voor doorgang op een weg op zijn grondgebied tol werd geheven. De Slotenaren zeiden dat de tol moest blijven totdat alle kosten waren terugverdiend. Dat leidde tot hoogoplopende ruzies en discussies. Sloten heeft nog twee jaar standgehouden, maar de tol werd in 1923 opgeheven. Dat gebeurde mede op aandringen van de KLM, die het vervelend vond dat reizigers naar Schiphol werden opgehouden bij de slagboom. Aangezien de Rijksweg 4, de latere A4, naar Den Haag er nog niet was, vormden de Sloterweg en Sloterbrug toen de belangrijkste verkeersroute naar Schiphol.

Doet u ook mee?

Het is mooi om deze rijke historie van de gemeente

Sloten levend te houden. Het zou daarom erg leuk zijn als het zou lukken om het bedrag van ca. 4.000 euro voor de gedenksteen samen op te brengen. Er is nu al ruim 1.700 euro binnen, mede door een prachtige bijdrage van Van Waveren Transport BV aan de Sloterweg. Helpt u ook mee? Nieuwe bijdragen voor de gedenksteen zijn van harte welkom op bankrekeningnummer NL80 RABO 1472 8260 51 t.n.v. G. Frankfurter.

Tamar Frankfurter; 25 oktober 2021.

Vliegtuig halen, twee maal tol betalen

Wie tegenwoordig naar de Luchthaven Schiphol wil om vandaar per vliegtuig naar een verre bestemming te vliegen kan gebruik maken van diverse snelle mogelijkheden om van Amsterdam daarheen te komen.

Je kan per auto via de Haagseweg (Rijksweg A4), per trein via de Schiphollijn of per bus, via de Zuidtangente. Maar in de begintijd van Schiphol was dit wel anders. Men had een avontuurlijke reis van Amsterdam via Sloten naar Schiphol achter de rug alvorens de vliegreis te kunnen beginnen.

Vliegveld Schiphol

Nadat bij het fort Schiphol in de Haarlemmermeer al in 1916 een militair vliegveld was ingericht, begon de geschiedenis van het burgervliegveld na het einde van de Eerste Wereldoorlog. De oprichting van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij voor Nederland en Koloniën N.V. (KLM) in oktober 1919 en de start van de eerste lijndienst van de KLM Amsterdam – Londen per 17 mei 1920 vanaf Schiphol leidde tot een bescheiden verkeer van reizigers van en naar dit deel van de Haarlemmermeer.

De bovengenoemde verbindingen waren er natuurlijk nog lang niet en de aspirant-luchtreiziger moest via de bestaande smalle wegen op reis. In de beginjaren was het kantoor van de KLM gevestigd in een gebouwtje op het Leidseplein tegenover de Stadsschouwburg. Na daar een vliegticket te hebben aangeschaft kon men per tramlijn 1 via de Overtoom naar de Overtoomse Sluis reizen. Dit was toen de grens van Amsterdam en de gemeente Sloten.

Tol aan de Sloterkade

Na een korte wandeling over de ophaalbrug bij de sluis was er in de Bosboomstraat (thans Andreas Schelfhoutstraat) het beginpunt van de paardetram naar Sloten. Via de Jacob Marisstraat bereikte men de Sloterkade waar halverwege, de eerste tol opdoemde. In de eerste decennia van de 20e eeuw waren er over het land gespreid nog vele tollens waar voor het gebruik van de weg moest

Luchtfoto van Vliegveld Schiphol in de beginjaren. Op de achtergrond de Ringvaart; 1924. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

worden betaald. Deze tol aan de Sloterkade was daar ontstaan in 1816. In november 1815 vergaderden de ingelanden en de hoofslagplichtigen, die land langs de Sloterweg bezaten en daarom medeverantwoordelijk waren voor het onderhoud, in het Amsterdamse kofiehuis De Karsseboom over een plan om de weg te bestraten en te beplanten. Het project werd bekostigd met een lening, maar om de kosten te dekken moest er tol worden gegeven. Een Koninklijk Besluit van 24 juli 1816 verleende daartoe toestemming. De Sloterweg werd ruim een eeuw onderhouden met de opbrengsten van het tolgeld.

Paardentram bij de Overtoomse Sluis; februari 1922. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Tol bij dorp Sloten

Na passage van de eerste tol ging het langzaam verder via de Sloterkade en vervolgens nog landelijke Sloterweg. Voor binnenkomst van het dorp Sloten was daar weer een tol, het nog aanwezige tolhuis schuin tegenover de Sint Pancratiuskerk herinnert daar nog aan. De tol werd opgeheven in 1923. De paardentram vervolgde zijn weg tot aan het einde bij de draaibrug over de Ringvaart rond de Haarlemmermeerpolder.

Met een kleine bus kon men de rit vervolgen via de smalle Nieuwe Meerdijk tot bij het Fort Schiphol. Dit

lag ongeveer op de plaats waar nu Rijksweg A9 met een hoge brug over de Ringvaart gaat. Na nog een eindje de smalle dijkweg gevolgd te hebben bereikte men het vliegveld. Voor deze reis had men toen meer tijd nodig dan nu voor vlucht van hier naar Londen.

Tol aan de Sloterkade, iets ten noorden van de latere Zeilstraatbrug; circa 1921. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Tram wordt vervangen door de bus

De tram naar Sloten werd in 1925 door een busdienst (lijn G) vervangen en ook de KLM zette eigen bussen in, maar een verbetering en de route kwam er eigenlijk pas in 1938, toen de nieuwe brug over de Ringvaart in de Riekerpolder in gebruik kwam, met de nieuwe autosnelweg (Rijksweg 4) door de Haarlemmermeer richting Den Haag. Deze brug is nog aanwezig en is tegenwoordig als busbaan in gebruik.

Tol aan de Sloterweg, met het Tolhuis, aan de rand van het dorp Sloten; circa 1910. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Voordat het zover was had de oude route nog enkele keren een groot verkeer te verwerken, zoals in 1934 bij de huldiging van de bemanning van de Uiver die toen terugkeerde van de glorieuze tocht naar Nederlandsch Oost Indië.

Haagseweg

Sinds de aanleg van de Haagseweg (thans Oude Haagseweg) is de route door het dorp Sloten geen onderdeel meer van de doorgaande route naar Schiphol. Wel kan men nog per fiets deze route volgen, zij het dat tussen

Buslijn G op de Sloterweg, nabij de Ringspoordijk; 9 november 1938. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Aalsmeerplein en Johan Huizingalaan niet meer via de Sloterweg, maar via de Vlaardingenvaan moet worden gereden.

*Erik Swierstra,
Werkgroep Historie Sloten-Oud Osdorp; 8 december 2009.*

Helft van bedrag voor gedenksteen 100 jaar Annexatie Sloten binnen!

Initiatiefnemer Guido Frankfurter heeft laten weten dat inmiddels de helft van het benodigde bedrag voor het maken en plaatsen van de gedenksteen '100 jaar annexatie gemeente Sloten' na een kleine maand binnen is.

"Het is fantastisch dat we in zo korte tijd al 2.000 euro binnen hebben gekregen", zegt Guido. "Mede door een heel mooie bijdrage van Aannemingsbedrijf A.W.M. Meekel van de Osdorperweg in Oud-Osdorp. Maar we zijn er nog niet, dus het blijft nog even spannend of we het gaan halen."

Hopelijk onthulling in december 2021

Ook kleinere bijdragen van bewoners, verenigingen en

Beide wapens - eerst links het Slotense en daarna pas rechts het Amsterdamse - komen op de gedenksteen te staan.

anderen die Sloten een warm hart toedragen, zijn volgens Guido net zo welkom. "Al die kleinere bedragen vormen immers samen ook weer een mooi bedrag."

Hopelijk kan de gedenksteen in december worden onthuld door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaasma. In totaal is er een bedrag van ongeveer 4.000 euro nodig.

Bijdragen kunnen worden overgemaakt op bankrekeningnummer NL80 RABO 1472 8260 51 t.n.v. G. Frankfurter. In deze Nieuwsbrief houden wij u wekelijks op de hoogte hoeveel geld er al binnen is. Binnenkort kunnen we u ook al meer vertellen over de productie van de steen.

Tamar Frankfurter; 3 november 2021.

Annexatie in 1921 zorgde ook voor nieuwe huisnummering

Voor de inwoners van de gemeente Sloten veranderden er nogal wat zaken toen de gemeente in 1921 werd geannexeerd door Amsterdam.

Voor de inwoners van de gemeente Sloten veranderden er nogal wat zaken toen de gemeente in 1921 werd geannexeerd door Amsterdam.

De woningen in het uitgestrekte landelijke gebied werden aangesloten op het Amsterdamse water- en lichtnet. (En veel later het (aard)gas- en kabelnet.) De scholen vielen voortaan onder het Amsterdamse onderwijs. Ook de huisnummering werd rigoureus aangepast. En dat was misschien maar goed ook...

Wijkletters

Voordat de gemeente Sloten in 1921 door de gemeente Amsterdam werd geannexeerd had Sloten een eigen systeem van huisnummers en wijkletters. Dit systeem was ingevoerd omstreeks 1915. Voordien werden percelen en de huizen die daar eventueel op stonden aangeduid met de kadastrale gegevens, die waren vastgesteld in de jaren twintig van de 19e eeuw.

Door het toegenomen aantal huizen in de gemeente voldeed het oude nummersysteem niet meer en werd omstreeks 1915 een nieuwe wijkindeling en huisnummering ingevoerd: een letter met een cijfer.

Zo kregen de huizen in de Slotense dorpskern en langs de Sloterweg de combinatie van de letter A met een nummer en begonnen de huisnummers in Oud Osdorp en langs de Akerwegen met een C. Erik Swierstra schreef hierover een boeiend [artikel](#) in drie delen.

De gemeente Sloten kende vroeger geen huisnummers per straat, maar per wijk. Als je hier de weg niet kende, was het waarschijnlijk een hele zoektocht om het goede huisnummer te vinden. Foto: Erik Swierstra.

Gedenksteen is kapstokje voor herinneringen

Initiatiefnemer voor de gedenksteen '100 jaar annexatie gemeente Sloten', Guido Frankfurth: "De gedenksteen moet straks het kapstokje worden om de verhalen over de annexatie en wat dit allemaal teweeg bracht, te vertellen. De annexatie had na-, maar ook voordelen. Op het gebied van bijvoorbeeld de huisnummeringen is Sloten er sinds 1921 echt op vooruit gegaan".

Opbrengst is al € 3.500,-

Van de benodigde 4.000 euro voor de gedenksteen is nu maar liefst al 3.500 euro binnen, mede door mooie bijdragen van stadsdeel Nieuw-West, Kaasmakerij 'Aan de Molensloot' aan de Akersluis, Moerland Makelaars op Tussen Meer, Ed Dooyeweerd Holding uit Sloten en Caravan Centrum Sloten aan de Sloterweg. Misschien kunnen nog enkele bewoners en ondernemers bijdragen om het streefbedrag te halen. Dan kan de gedenksteen hopelijk in december 2021 worden onthuld door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraad-voorzitter Sjoerd Jaasma.

Bijdragen kunnen worden overgemaakt op bankrekeningnummer NL80 RABO 1472 8260 51 t.n.v. G. Frankfurth. In deze Nieuwsbrief houden wij u wekelijks op de hoogte hoeveel geld er al binnen is en binnenkort ook over de productie van de steen.

Tamar Frankfurth, 15 november 2021.

Het streefbedrag voor de gedenksteen '100 jaar annexatie Sloten' is binnen!

Dankzij vele kleine en grote bedragen, vooral van ondernemers en bewoners in het landelijke gebied, staat nu vast dat de gedenksteen er gaat komen.

Dit succes is mede te danken aan de mooie bijdragen van Hulsebos Autoschade aan de Langsom, Ton de Jeu aan de Osdorperweg en Loodgietersbedrijf Ebbers. Binnenkort gaat daarom de opdracht tot het maken van de steen de deur uit.

Hartverwarmend

Initiatiefnemer Guido Frankfurth is enorm blij dat er in korte tijd zoveel steun voor zijn initiatief kwam. "Meer dan 40 particulieren en bedrijven hebben in een korte tijd bijgedragen en dat is hartverwarmend. Hieraan kun je zien dat de historie van ons gebied nog altijd bij veel mensen leeft en dat moeten we koesteren."

Initiatiefnemer Guido Frankfurth in actie bij de opening van de Slotense Brouwerij De Zeven Deugden op 11 mei 2018.

Grondgebied Sloten was reusachtig

Guido is in het bijzonder blij met de bijdrage van stadsdeel Nieuw-West die vorige week al in deze Nieuwsbrief vermeld werd. Dat is relevant, omdat het hele grondgebied van het huidige stadsdeel deel uitmaakte van de gemeente Sloten. "Maar, de toenmalige gemeente Sloten was nóg veel groter. Ook delen die nu onder 'stadsdeel

West' vallen, vielen vroeger onder de uitgestrekte landbouwgemeente. Dat geeft nog maar eens aan hoe reusachtig groot Sloten vroeger was", vult Guido aan.

Nu het benodigde geld binnen is, kan de productie van de steen in gang worden gezet. Hopelijk kan de gedenksteen dan nog in december worden onthuld door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraad-voorzitter Sjoerd Jaasma. In verband met de drukke agenda van de burgemeester zou dat overigens ook begin volgend jaar kunnen worden, liet het stadhuis weten.

Tamar Frankfurth, 20 november 2021.

Plaatsing gedenksteen annexatie uitgesteld

Na een succesvolle campagne is het gelukt om voldoende geld op te halen voor het maken en plaatsen van een fysieke herinnering aan de annexatie van de gemeente Sloten in 1921.

Voormalig dorpsraadlid Guido Frankfurth is erg blij met de meer dan 40 particulieren en bedrijven die bijdroegen aan de gedenksteen. Het is de bedoeling dat burgemeester Femke Halsema en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaasma de steen onthullen. Door corona was de agenda van de burgemeester echter zo vol dat dit er in 2021 helaas niet meer in zit. Guido: "Uiteraard hebben we daarvoor alle begrip."

Nog meer gulle gevers

De afgelopen week zijn er nog mooie bijdragen binnengekomen van: Autobedrijf Sloten aan de Langsom, De Patatza(a)k bij de Sloterbrug en Uitvaartverzorging A. de Jong, gevestigd in de voormalige pastorie van de Sint Pancratiuskerk. Via de Nieuwsbrief houden we u op de hoogte van de productie van de steen en wanneer hij onthuld gaat worden.

Tamar Frankfurth; 15 december 2021.

Productie gedenksteen 100 jaar annexatie Sloten van start

Steenhouwer Lavertu in Osdorp is gestart met de productie van de gedenksteen 100 jaar annexatie gemeente Sloten.

In deze eerste fase worden de wapens van de gemeenten Sloten en Amsterdam, en ook alle letters en cijfers zorgvuldig gefreesd door middel van inwendige zandstraling. In de volgende fase zullen de twee wapens met zes verschillende kleuren worden ingekleurd. Ook daarvan zullen we u uiteraard op de hoogte brengen.

Cor Weisscher van steenhouwerij Lavertu zandstraalt het wapen van Amsterdam in hun werkplaats in Osdorp. Foto: Guido Frankfurth.

De kosten voor de steen zijn eind vorig jaar door meer dan 40 particulieren, bedrijven en stadsdeel Nieuw-West bij elkaar gebracht. Het is de bedoeling dat de steen later in het voorjaar zal worden onthuld door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaasma.

Tamar Frankfurth; 13 april 2022

Gedenksteen '100 jaar annexatie Sloten' nu ook ingekleurd

Steenhouwer Lavertu in Osdorp heeft de gedenksteen '100 jaar annexatie gemeente Sloten' nu ook prachtig ingekleurd.

Alle letters en cijfers zijn wit gemaakt en de wapens van de gemeenten Sloten en Amsterdam kregen de kleuren blauw, rood, groen, wit en zwart en geel. Dat was nog best een arbeidsintensief klusje. Voor een volledige en duurzame dekking werden de kleuren in meer lagen aangebracht. Eerder werden de wapens en alle letters en cijfers al zorgvuldig gefreesd door middel van inwendige zandstraling.

Robin Vos (links) en Ilse Maes kleuren het wapen van de gemeente Sloten in met maar liefst zes verschillende kleuren. Foto: Guido Frankfurth.

De kosten voor de steen zijn eind vorig jaar door meer dan 40 particulieren, bedrijven en stadsdeel Nieuw-West bijeen gebracht. Het is de bedoeling dat de steen later in het voorjaar zal worden onthuld door burgemeester Femke Halsema van Amsterdam en dorpsraadvoorzitter Sjoerd Jaasma.

Tamar Frankfurth; 11 mei 2022.

Oude GEB-deurtjes achter de brandmelder worden gerestaureerd

"Waarvoor werden die die twee deurtjes achter de brandmelder naast het Politiebureautje op Sloten toch gebruikt?", is een veel gehoorde vraag.

De twee oude GEB-deurtjes in de muur tussen Sloterweg 1224 en het Politiebureautje verkeerden in zeer slechte staat en worden op dit moment gerestaureerd.

In zeer slechte staat

De half vergane deurtjes waren al lange tijd een doorn in het oog van initiatiefnemer en voormalig Slotenaar Guido Frankfurter: "Telkens als ik er langs liep dacht ik dat we deze restauratie ook nog eens moesten oppakken. Toen ik er laatst samen met de experts naar de deurtjes ging kijken, bleek dat je zomaar een pen door het ijzer kon drukken. Zó slecht waren ze er aan toe"

De mysterieuze deurtjes: het linker opent naar boven; het rechter opent zijwaarts.

Oproep: Wie weet meer?

Bij deze doet Guido een oproep aan iedereen die meer kan vertellen over de deurtjes. Hij is op zoek naar antwoorden op deze vragen:

- * Wat zat er in beide kastjes achter de deurtjes?
- * Waarom heeft het ene deurtje zijn scharnier aan de bovenkant en het andere aan de zijkant?
- * Van wanneer tot wanneer waren ze ongeveer in gebruik?
- * Wat waren de originele kleuren van de deurtjes?

"Bij rondleidingen op het dorp willen we natuurlijk wel het goede verhaal kunnen vertellen. Daarom horen we graag alles wat er nog bekend is", aldus Guido.

Kosten zijn gedekt

"De kosten van de renovatie zijn gedekt", vertelt Guido. "Vorig jaar hebben we via crowdfunding geld opgehaald voor de productie van de gedenksteen '100 jaar annexatie gemeente Sloten'. Op het laatste moment kwamen er nog een paar grotere bedragen binnen, waardoor er nu

wat geld van dat project overblijft. Dit bedrag samen met een bijdrage van de afdeling Openbare Verlichting van de gemeente Amsterdam, kunnen we mooi gebruiken voor het restaureren van de deurtjes." De gedenksteen zelf zal later in het jaar worden onthuld.

Guido met de twee sterk verwaarloosde GEB-deurtjes. Foto: Volkert Bakker.

Twee lege kasten achter de deurtjes

Misschien vroeg u zich al af waarom er sinds een paar weken planken op de muur achter de rode brandmelder zijn bevestigd. Deze dichtten de twee lege kasten af die achter beide vrijwel volledig vergane GEB-deurtjes verborgen zaten. Nadat de firma Volkert Bakker Natuursteenrestaurateur uit Venhuizen de deurtjes vakkundig had verwijderd, zijn de planken hier tijdelijk bevestigd. De deurtjes worden op dit moment gerestaureerd door Smederij Kouwenhoven uit Amsterdam.

Volkert Bakker (links) en Cor Spruit verwijderen de oude deurtjes.

Lever verhalen, foto's en tekeningen in voor de tijds capsule. Als de gerestaureerde deurtjes straks weer zijn bevestigd, zullen de kastruimtes daarachter weer blijvend worden afgesloten. Totdat er over vijftig, of misschien wel honderd jaar, weer iemand zal opstaan die gaat regelen dat de dan weer vergane deurtjes worden gerestaureerd. Daarvoor moeten de deurtjes natuurlijk

weer worden verwijderd en dan worden de kastjes met inhoud zeker ontdekt.

En dan worden onze verhalen ontdekt

De restaurateurs zullen het dan geweldig vinden om de door ons bijeengebrachte en verborgen informatie aan te treffen. "Als een tijdschapsule uit 2022", vertelt Guido, bedenker van dit plan, enthousiast.

Inleveren tot en met 1 juli

Iedereen die iets wil schrijven over zichzelf, zijn familie, het dagelijks leven in Sloten of Oud Osdorp, over de Coronajaren, over je volkstuintje, de speeltuin, het verkeer op de Sloterweg of over wat dan ook, is welkom iets op papier te zetten. Hoe persoonlijker, hoe leuker, natuurlijk. Handgeschreven of uitgetypt. Je kunt ook een collage maken met foto's en plakzels, als het maar op A4-formaat past. Losse foto's bijvoegen mag ook. Vergeet niet je naam, geboortedatum en adres op de achterkant te vermelden, want dat is natuurlijk heel interessant voor historici over 100 jaar.

Achter de deurtjes zitten twee lege kasten. Dat worden de tijdschapsules.

Stop alle bijdragen in een plastic doorkijkmapje en doe deze uiterlijk op vrijdag 1 juli in de bus bij Sloterweg 1212. Ook de kinderen op het dorp en van basisschool De Driesprong worden nadrukkelijk uitgenodigd om mee te doen.

De overige foto's in dit artikel zijn gemaakt door Guido Frankfurth. Tamar Frankfurth; 16 juni 2022.

Achter de GEB-deurtjes hing een telefoon en zaten een OV-klok en schakelaar

Het mysterie van de twee GEB-deurtjes achter de brandmelder aan de Sloterweg naast het Politiebureau is al voor een groot gedeelte opgelost.

André Bank, verantwoordelijk voor de 'operationele installatie' bij Alliander en al 50 jaar tuinder op volkstuincomplex V.A.T. wist antwoord te geven op veel

vragen. Ook de oproep in deze Nieuwsbrief van vorige week leverde nuttige informatie op. Dankzij André Bank van Alliander is nu bekend hoe het precies zat met de elektriciteit op Sloten.

Scharnieren aan boven- en zijkant waren functioneel

André wist meteen te vertellen dat het linker deurtje toegang gaf tot een telefoon voor GEB-medewerkers.

André Bank van Alliander opent het deurtje. Foto Guido Frankfurth.

Achter het rechter deurtje zaten twee belangrijke instrumenten: een openbare verlichtingsklok ('OV-klok') om de verlichting 's avonds als het donker werd automatisch te ontsteken. Daarnaast zat er een schakelaar waarmee je overdag de straatverlichting aan kon doen om deze te testen. Dan blijft de vraag nog open waarom de deurtjes dan ofwel naar boven ofwel opzij geopend werden.

Het linker deurtje scharnierde naar boven en het rechter opzij. Foto: Guido Frankfurth.

Dat het linker deurtje zijn scharnier aan de bovenzijde heeft, is logisch, volgens André: "In die linker kast zat een bedrijfstelefoon, waarmee alleen medewerkers via een telefoniste naar het GEB konden bellen. Als het regende kon je dan onder het deurtje gaan staan en droog telefoneren. Mobiele telefoons waren er vijftig jaar geleden natuurlijk nog niet. En als er een storing was, moest

je je eerst melden als je op de locatie was gearriveerd. Vooral 's nachts was dat handig, want dan hoefde je hiervoor niet een van de burens 's nachts uit zijn bed te bellen."

André vervolgt: "Het rechter deurtje gaf toegang tot een kast waar de OV-klok en de 'overbruggingsschakelaar' in zaten. Die laatste kon je omzetten om de straatverlichting overdag aan te zetten. Dit ontsteekpunt gaf toegang tot de besturing op wijkniveau. Een groot deel van het dorp kon je hiermee overdag in het licht zetten."

Zijn collega Rob Teffer, hoofdmonteur en leermeester bij Liander voegt daar aan toe: "Die OV-klok was in feite niets anders dan een relais dat werd aangestuurd door een signaal vanuit de centrale. Vanuit de moederklok aldaar werd de schakelaar op Sloten omgezet op het moment dat de duisternis inviel."

Een GEB-bedrijfstelefoon van het model dat vroeger in de telefoonkast achter het linker deurtje heeft gezeten.

Foto: André Bank.

Verschillende lopers voor enkele of voor veel deurtjes

André Bank heeft zich verdiept in de geschiedenis van het toenmalige Gemeente-Energiebedrijf (GEB) en weet daarom haarfijn uit te leggen hoe het zat met de elektriciteit in Amsterdam en op Sloten. Het GEB werkte met verschillende 'lopers'. Dat zijn sleutels die op alle soortgelijke deurtjes in Amsterdam pasten, maar bijvoorbeeld ook op wijkstations en ruimten voor het 'boven-net'. Hoe belangrijker de functie van een afgesloten ruimte, hoe minder medewerkers over een passende loper daarvoor beschikten. André: "Alle lopers pasten op het telefoonkastje, de laagste gradatie, want iedereen moest natuurlijk met het hoofdkantoor kunnen bellen bij storingen of calamiteiten. Maar alleen de lopers van de senior-medewerkers pasten ook op de deuren van de wijkstations." Binnenkort deelt André nog meer over het elektriciteitsnet, de openbare verlichting in Sloten en de restauratie van de GEB-deurtjes.

Tamar Frankfurter; 22 juni 2022.

Zie ook: [Oude GEB-deurtjes achter de brandmelder worden gerestaureerd](#)

Zie ook: [Hoe Sloten begin 20e eeuw elektriciteit kreeg](#)

Zie ook: [Oude en nieuwe GEB-Wijkstations op Sloten](#)

Hoe Sloten begin 20e eeuw elektriciteit kreeg

De speurtocht naar het oplossen van het mysterie waartoe toch de beide GEB-deurtjes achter de brandmelder naast het Slotense Politiebureautje dienden, heeft veel losgemaakt.

Osdorperweg in februari 1934 gezien in noordelijke richting vanuit het dorp Sloten met elektriciteitsmast. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Er kwamen zoveel vragen en reacties over dit onderwerp binnen dat initiatiefnemer voor de restauratie van de deurtjes, Guido Frankfurter, zijn project heeft verbreed.

Aanvankelijk: stroomkabels bovengronds

Guido is zich daarom gaan verdiepen in de geschiedenis van de elektrificatie van Sloten. Wanneer men in de huizen en winkelpanden elektriciteit kreeg en hoe het zat met de komst van de straatverlichting. Guido Frankfurter: "Door de Eerste Wereldoorlog was er grote schaarste aan steenkool en daarmee aan stadsgas. Daarom besloot de gemeente Amsterdam in 1917 tot aanleg van elektrische straatverlichting in de hele stad. In 1923 doofden de laatste gaslantaarns in Amsterdam.

De gemeente Sloten is in de periode 1918-1920 (kort voor de annexatie in 1921) nog van een eigen elektriciteitsnet voorzien. Hiertoe werd in 1918 besloten door de eigen gemeenteraad. De infrastructuur hiervoor werd aangelegd door de N.V. Algemeene Nederlandse Electriciteits Maatschappij Groeneveld, Ruempol & Co., Haarlemmerweg 317. De stroom werd betrokken van de Gemeente-Electriciteitswerken (GEW) van Amsterdam, opgericht in 1899. Dit bedrijf ging in 1941 op in het Gemeente-Energiebedrijf (GEB). De elektriciteitsmasten verdwenen waarschijnlijk eind jaren '30 uit het dorp, omdat de stroomkabels toen on-dergronds gingen. Op foto's van de Sloterweg van 1938 zijn nog duidelijk dergelijke masten te zien".

Amsterdamse kruisjes in de gemeente Sloten?

De aanwezigheid van de drie Andreaskruisjes van Am-

Sloterweg, 13 april 1940: De elektriciteitsmasten met draden ontbreken in het straatbeeld. Van links naar rechts de adressen: Sloterweg 1236 (Bakkerij Holla), 1234 (de kapper), 1232 en 1230: Café Het Rechthuis, dit stond op het terrein dat in de jaren '50 speelplaats / basketbalveld van de Sloterschool werd en sinds de jaren '90 het Dorpsplein is. Rechts daarvan: het politie-bureautje op nummer 1226. De brandmelder en pomp staan nog op hun originele plekken. Tot slot helemaal rechts: een stukje van het pand aan de Sloterweg 1224. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam; Jacobus van Eck.

sterdam op de GEB-deurtjes heeft veel lezers aan het denken gezet. Zouden de deurtjes dan pas ná de annexatie door Amsterdam in 1921 zijn geplaatst? André Bank, Operationeel Installatie Verantwoordelijke bij Alliander en die al vijftig jaar een huisje op volkstuincomplex V.A.T. heeft, denkt dat dit niet zo hoeft te zijn: "Amsterdam voorzag ook diverse gemeenten rondom zijn eigen grondgebied van stroom. In dit geval dus in opdracht van de gemeente Sloten. De Gemeente-Electriciteitswerken regelden bijvoorbeeld ook dat Landsmeer, Uitdam, Driemond en de dorpen in Landelijk Noord elektriciteit kregen. Driemond werd pas in 1966 door Amsterdam geannexeerd en Landsmeer is nog steeds

Ritterlantaarn op de hoek van het Kerkronkje rond de Sloterkerk en het huidige Dorpsplein in 1956. Café Het Rechthuis is al gesloopt, maar het basketbalveld is nog niet aangelegd. De moderne versie van de Ritterlantaarn met LED-verlichting verlicht de dorpskern nog altijd. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

zelfstandig. Grote buurman Amsterdam regelde dat in hun opdracht. Het was voor de kleinere gemeenten ook niet rendabel om dit zelf te doen."

Geen GEB-vermelding op achterkant

André vervolgt: "Omdat Sloten in 1920 al over een eigen elektriciteitsnetwerk beschikte is het mogelijk dat het Amsterdamse elektriciteitsbedrijf na de annexatie in 1921 de drie kruisjes op de deurtjes heeft geplakt. Dit zou verklaren waarom er ook op de deur aan de achterzijde van het gebouwtje geen enkele link met de Gemeente-Electriciteitswerken (GEW) is waar te nemen, zoals de letters GE(B) en het logo met de fakkel. Op veel andere elektriciteitshuisjes zie je die namelijk wel. Maar meer waarschijnlijk is het dat de kruisjes er al vanaf het begin opzaten, omdat de infrastructuur door een Amsterdams bedrijf werd aangelegd met stroomafname van de Amsterdamse GEW in opdracht van de gemeente Sloten."

Ook rechter deurtje van vóór de annexatie

In Amsterdam werd de straatverlichting vanaf 1917 elektrisch. Voor die tijd waren er gasarmaturen in bestaande Ritterlantaarns. Deze lantaarns staan tegenwoordig nog steeds in een groot deel van Sloten. Guido: "De elektrificatie van de gemeente Sloten in 1918-1920 maakt dat we zeker weten dat ook het rechter GEB-deurtje er in 1920, een jaar vóór de annexatie van de gemeente Sloten, al was en gebruikt werd. In de kast daarachter zat de apparatuur om de elektrische lantaarns op het dorp aan te sturen: een Openbare Verlichtingsklok en een schakelaar om overdag alle straatlantaarns op het dorp aan te zetten voor een test. Deze apparatuur was dus hoogstwaarschijnlijk in de laatste jaren voor de annexatie al in gebruik."

Tamar Frankfurth, met dank aan Erik Swierstra; 2 juli 2022.

Zie ook: [Achter de GEB-deurtjes hing een telefoon en zaten een OV-klok en schakelaar](#)

Oude en nieuwe GEB-Wijkstations op Sloten

Naar aanleiding van allerlei vragen wordt steeds meer duidelijk over de geschiedenis van de elektriciteit op Sloten.

Zo is men nieuwsgierig waarvoor het 'huisje' áchter de twee GEB-kastjes aan de Sloterweg diende en welke relatie er met het elektriciteitsgebouw aan de Osdorperweg tegenover nummer 12 was.

GEB-Wijkstation T.307 aan de Osdorperweg, Sloten. Foto: Guido Frankfurter.

Van 10.000 naar 220 Volt

De ruimte achter de twee GEB-kasten op de Sloterweg was tot ongeveer 75 jaar geleden in dienst als 'Wijkstation Sloten'. Behalve als algemeen voedingspunt verzorgde deze ruimte ook voeding aan het zogenoemde bovennet. André Bank, Operationeel Installatie Verantwoordelijke bij Alliander:

"In deze ruimte werd de spanning omgezet van 10.000 Volt via een transformator en drie draden en een nul-draad (voor de aarde) naar 380 Volt. En van hieruit ging het met één draad en een nul-draad als 220 Volt naar een groot aantal woningen en winkels op het dorp. Het wordt 'bovennet' genoemd, omdat de draden vanuit hier bovengronds, dus aan de palen langs de weg, naar de huishoudens liepen."

De draden verlieten waarschijnlijk wel ondergronds het gebouwtje om dan aan de meest nabijgelegen elektriciteitspaal omhoog te kruipen. Het ventilatieroostertje van deze ruimte is nog te zien in de muur aan de Sloterweg.

De stroomkabels in de 'bovennet-ruimte' van GEB-Wijkstation T.307 aan de Osdorperweg. Van hieruit gaan de kabels ondergronds naar 133 huishoudens en bedrijven op Sloten. Foto: Alliander.

Nieuw GEB-Wijkstation aan Osdorperweg in dorpskern

In 1930 begon men overigens met de bouw van een nieuw wijkstation aan de Osdorperweg tegenover nummer 12. Dit station is sinds 30 april 1932 tot op de dag van vandaag in gebruik en heeft de naam 'T.307' gekregen. Ook dit station functioneert als algemeen voedingspunt, waar de 10.000 Volt kabels binnenkomen en waar via een transformator 380/400 Volt van wordt gemaakt. Vanuit hier worden nu nog altijd 133 huishoudens en bedrijven van stroom voorzien.

Nu vier GEB-Wijkstations op Sloten

De vraag blijft wel tot wanneer het wijkstation Sloten aan de Sloterweg dan in gebruik is gebleven. André: "Er zijn tegenwoordig in totaal vier wijkstations op het dorp en welk station wanneer het station naast het politiebureau heeft overgenomen, is moeilijk te achterhalen. Wat wel vrij zeker is, dat er tot eind jaren '30 bovengrondse kabels uit dit station vertrokken, vandaar de naam 'bovennetruimte'. Maar of het station aan de Osdorperweg al kort na de ingebruikname in 1932 de functie van GEB-Wijkstation Sloten heeft overgenomen, of pas in de jaren '40 of begin '50 heb ik nog niet kunnen achterhalen. Mogelijk hebben ze een aantal jaar parallel gedraaid, totdat er voldoende capaciteit aan de Osdorperweg was."

Deze foto van 13 april 1940 laat zien dat de kabels toen al ondergronds lagen. Beeldbank Stadsarchief Amsterdam. Foto: Jacobus van Eck.

Ondergronds en bovengronds

Als het werkstation Sloten in 1940 nog in gebruik was, dan liepen vanaf dat moment de kabels in elk geval ondergronds. Op oude foto's van de Sloterweg is te zien dat deze kabels tot eind jaren '30 bovengronds aan elektriciteitspalen hingen en zo naar de huizen gingen.

Vier wijkstations op Sloten

Nu er steeds meer elektriciteit op Sloten wordt gebruikt, zijn er anno 2022 op het dorp maar liefst vier wijkstations in gebruik. Naast het station op de Osdorperweg tegenover nummer 12, staan ze ook op de hoek Vrije Geer en Ditlaar, op de hoek van Vrije Geer en Langsom

en op Langsom tegenover de wasstraat. Dit verklaart meteen hoe het kan dat er (bijna) nooit overal in heel Sloten tegelijkertijd sprake is van stroomstoringen.

Tamar Frankfurter; 9 juli 2022.

Zie ook: [Achter de GEB-deurtjes hing een telefoon en zaten een OV-klok en schakelaar](#)

Zie ook: [Hoe Sloten begin 20e eeuw elektriciteit kreeg](#)

Het oude wijkstation aan de Sloterweg krijgt weer een originele GEB-telefoon

Het zijn van die dingen die je niet opvallen tot je het weet: Aan de buitenkant van het wijkstation aan de Osdorperweg, dat nog in gebruik is, zitten óók twee deurtjes, net als op de Sloterweg.

Inmiddels weten we dat daar vroeger, en zoals nu ontdekt op de Osdorperweg, ook een GEB-telefoon achter zat. Daarmee kon de monteur rechtstreeks met het hoofdkantoor bellen. Dankzij de slimme constructie kon hij bij regen of sneeuw dan onder het mini-afdakje schuilen. De Gemeente Electriciteitswerken (GE) van Amsterdam, na 1941 Gemeente Energiebedrijf (GEB), beschikte over een eigen telefoonnet (het 'meetdradenet'). Dit was bedoeld om (vooral voor de storingsdienst) de eigen telefonische communicatie te onderhouden. Ook de Gemeente Tram Amsterdam (GTA) maakte hiervan gebruik.

De twee deurtjes van T.307

In het wijkstation voor de elektriciteit T.307 aan de Osdorperweg op Sloten zitten, net als aan de Sloterweg, ook twee deurtjes. En ook hier is de linker de thuisbasis voor de telefoon. In de kast achter het rechter deurtje hangt de apparatuur voor de openbare verlichting voor dit gedeelte van het dorp. André Bank, Operationeel Installatie Verantwoordelijke bij Alliander: "Deze OV-groep is nog steeds operationeel, maar bevat geen tijd-klok meer. Via een draadloze verbinding ontvangt deze een inschakelcommando, zodat de openbare verlichting gaat branden. Mocht het signaal op een of andere wijze worden gemist, dan onthoudt de groep de laatste in- en uitschakeltijden."

Op afstand kan de groep ook ingeschakeld worden, zodat de lampen in de omgeving kunnen worden getest. André: "Dat bespaart een monteur een gang naar de groep om de overbruggingsschakelaar in te schakelen."

De originele telefoon hangt er nog!

Anders dan in het wijkstation Sloten aan de Sloterweg, hangt achter het linker deurtje aan de Osdorperweg nog wél de originele telefoon, vermoedelijk uit 1932. Maar

André Bank van Alliander opent het linker deurtje aan Wijkstation T.307 tegenover Osdorperweg 12.

die is uiteraard niet meer in gebruik. Alliander heeft zich bereid verklaard deze oude telefoon te verplaatsen naar het linker – nu nog lege – kastje aan de Sloterweg. André Bank: "Ja, ik was ook benieuwd of die telefoon er nog inzate. Sinds de komst van de gsm-telefoon is hij buiten gebruik en wij willen graag meewerken aan het overzetten van de telefoon."

Oude telefoon straks te zien op Sloterweg

Initiatiefnemer van het deurtjesproject Guido Frankfurter is hier enthousiast over: "Deze unieke kans om (alweer) een stukje Slotense historie tot leven te brengen mochten we niet laten lopen. Fijn dat Alliander zo fantastisch meewerkt en dat Smederij Kouwenhoven ter elfder uren hiervoor alsnog een werkende deur van wil gaan maken. We waren nog net op tijd!" Het deurtje dat omhoog klapt zal straks dus net als vroeger geopend kunnen worden door de sleutelbewaarder.

Het ligt voor de hand dat 'beheerder van het Politiebureau' Ben Meijer deze 'eervolle taak' erbij gaat krijgen. Bij toe-komstige rondleidingen kan hij dan ook het telefoon-deurtje voor geïnteresseerden openen en het bijhorende verhaal vertellen.

De oude telefoon (vermoedelijk uit 1932) zoals die nu nog hangt in Wijkstation T.307.

Rechter kast voor tijdscapsule

Dit alles betekent overigens dat alleen de rechter kast aan de Sloterweg als tijdscapsule gaat dienen. Er zijn veel en totaal verschillende bijdragen (verhalen, foto's, tekeningen, speciale uitgaven) ingeleverd. Guido: "Gelukkig is daar in de rechter kast voldoende ruimte voor. Dus al-

leen die kast gaat potdicht. Misschien wel voor honderd jaar. Zo zorgen we ervoor dat de inhoud van de tijdscapsule in goede staat bewaard blijft."

De foto's in dit artikel zijn gemaakt door Guido Frankfurth.

Tamar Frankfurth; 21 juli 2022.

Smederij Kouwenhoven renoveert beide Slotense GEB-deurtjes

Op zoek naar écht vakmensen die 'onze' Slotense GEB-deurtjes goed en verantwoord kunnen restaureren, kreeg initiatiefnemer Guido Frankfurth de tip "het eens bij Smederij Kouwenhoven in de stad te proberen".

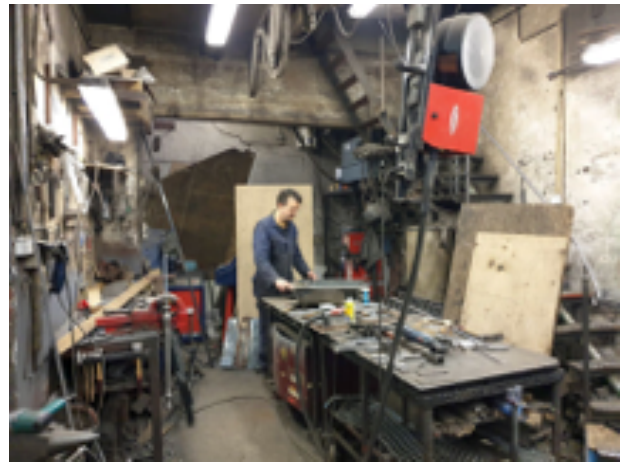
En, inderdaad, het bedrijf dat al meer dan 150 jaar gevestigd is in hartje Amsterdam blijkt de ideale partij om deze klus te klaren.

Smederij Kouwenhoven is sinds 1861 gevestigd aan de Teerketelsteeg tussen de Spuistraat en het Singel.

Renovatie, mét werkend slot en scharnier

Guido: "Deze smederij achter de Spuistraat was bereid de renovatie van de beide GEB-deurtjes op zich te nemen. Die klus werd recent nog wat uitgebreid, toen bekend was geworden dat er achter het linker deurtje een telefoon teruggeplaatst gaat worden. Dat betekende dat er een slot op moest komen en dat het een werkend scharnier aan de bovenkant moest krijgen. Inmiddels is

Arno Kouwenhoven werkt aan de deurtjes in zijn smederij.

het werk aan deurtjes halverwege. Ze verhuizen nu voor de afwerking naar de firma Braspenning in Noord."

Zoveel mogelijk van de originele deurtjes behouden

Voor Arno Kouwenhoven, eigenaar van de smederij, was de renovatie nog een flinke klus. "Alles wat maar enigszins bruikbaar was van de oude deurtjes hebben we hergebruikt. Het framework en de beplatingen waren echter dermate aangetast dat we daar helaas niets meer mee konden doen." Ook het scharnier werkt weer. Arno heeft er wel een nieuwe zogenoemde 'afzethouder' ingezet. Arno:

"Door een afzethouder te plaatsen, kan het deurtje met zijn scharnier aan de bovenzijde omhoog geklapt blijven staan. Zo kon de GEB-medewerker bij regen droog onder het afdakje bellen. Dan kunnen jullie straks precies zo dus weer aan bezoekers laten zien." Tenslotte is er in de linker deur ook een nieuw penslot aangebracht.

Stralen en schooperen

Binnenkort gaan de deurtjes naar de overkant van het IJ om door de firma Braspenning afgewerkt te worden. Arno: "Eerst gaan ze de deurtjes stralen. Zo verwijderen ze de verfresten van het oude en de 'walshuid' van het nieuwe metaal. Een 'walshuid' is een meestal blauwzwarte oxidelaag op staal die optreedt bij het warm walsen van het staal, waarbij de harde oxiden in het relatief zachte metaal worden gedrukt."

Vervolgens worden de deurtjes 'geschooneerd' of verzinkt: Er wordt vloeibare zink op het schoon gestraalde staal gespoten. Ook de poriën in het staal worden hiermee gevuld. Zodoende ontstaat er een bescherm laag tegen roest.

Tenslotte vindt de afwerking plaats. Arno: "Dan komt er eerst nog grondlaag in twee componenten op, een verflaag en een hardere laag. Daarna worden de deurtjes afgelakt met de kleur Amsterdams Grachtengroen, ook

Arno Kouwenhoven werkt aan de scharnieren van het linker GEB-deurtje. Op de grond staan rechts nog de overblijfselen van de oude deurtjes. Die zijn zo verroest dat je er met een pen zo doorheen prikt.

weer in twee componenten. De harder zorgt ervoor dat de buitenlaag extra hard wordt en weer voor tientallen jaren bescherming geeft."

Tamar Frankfurth; 26 juli 2022.

Foto's: Guido Frankfurth

Tijdcapsule Sloten is straks bomvol

Afgelopen voorjaar kregen lezers van de Nieuwsbrief Sloten-Oud Osdorp het verzoek om spullen in te leveren voor de tijdcapsule.

Voor vijftig tot honderd jaar afgesloten

"Het is echt zo leuk en interessant om te zien wat iedereen allemaal heeft ingeleverd", zegt de blij verraste initiatiefnemer Guido Frankfurth. "Ik geef een bloemlezing van wat de inzenders van belang vinden om met toekomstige generaties Slotenaren en anderen te delen. Want de kans bestaat dat deze tijdcapsule pas over vijftig of misschien wel honderd jaar weer geopend wordt."

Persoonlijke bijdragen

Er waren flink wat bijdragen ingeleverd van persoonlijke aard. Guido: "Er zat er een lange en persoonlijke brief bij waarin een inwonster vertelde over haar familieleden, huisdieren en het leven op het dorp. Ze vertelt ook over wat haar op dit moment zoal bezig houdt in het leven, zoals de oorlog in de Oekraïne, de klimaatveranderingen en de coronapandemie. Een andere inzender heeft ook de bijzondere geschiedenis van de Molen van Sloten nog eens vast willen leggen. Weer iemand anders diende in hoe de geplande elektronische 'knip' op de Sloterweg tot stand is gekomen. Ook de verhalen over een heldhaftige reddingsactie uit het water en het dagelijks leven op de school voor bijzonder onderwijs De Driesprong zijn zeer de moeite waard."

Ook dit boekje, dat de werkgroep Historie Sloten-Oud Osdorp in 2002 uitgaf, zit in de tijdcapsule. U hoeft geen (halve) eeuw te wachten om het te kunnen lezen. Het is gewoon te koop bij het kleinste Politiebureautje van Nederland.

Boekjes van verleden en stille getuigen uit 2022

Anderen kozen ervoor om allerlei (zelf geschreven) boekjes, folders, foto's en prentbriefkaarten van het hele landelijke gebied in te leveren. Guido: "Iemand heeft zijn exemplaar van het boekje over de Sloterschool 1595-1985 ingeleverd. Daarnaast trof ik onder andere aan: een verhalenboekje van Geheugen van West, een Dorpengids en het boekje 'De Veldwachter vertelt' waarin Slotense laatste veldwachter Freek Raat herinneringen ophaalt. Anderen vonden het van belang dat er recente en wat oudere kranten in de tijdcapsule zaten. Ook leverde iemand de zomereditie van de 'Allerhande' van Albert Heijn in. Dit laatste item bevatte een briefje met de tekst: "Hierin kunt u zien wat wij in 2022 zoal aten"

Rechter en linker GEB-deurtje

Als de beide GEB-deurtjes gereed zijn, zullen ze worden teruggeplaatst. De tijdcapsule zal goed verpakt achter het rechter deurtje verdwijnen. Achter het linker deurtje – dat een slot krijgt en weer naar boven opengeklapt kan worden – zal de oude GEB-telefoon uit 1932 (uit het andere GEB-huisje) worden geplaatst.

Tamar Frankfurth; 10 augustus 2022.

Oude telefoon uit 1932 of 1949 geplaatst in GEB-kastje Sloterweg

Op 9 augustus 2022 heeft hoofdmonteur en leermeester Rob Teffer van Liander de oude telefoon van Wijkstation T.307 aan de Osdorperweg bevestigd in de muur naast het Politiebureautje aan de Sloterweg.

Om precies te zijn: in de linker van de twee aanwezige GEB-kasten. De rechter kast blijft gereserveerd voor het plaatsen van de tijdcapsule.

Verhuizing van Osdorperweg naar Sloterweg

Bij Liander geldt deze omschrijving van het telefoon-toestel: "waterdicht wandtoestel Ericsson met aardtoets type 1949 Htf 2318 BPZ-I". Rob heeft dit toestel al een paar weken geleden uit het linker kastje van het wijkstation (uit 1932) aan de Osdorperweg tegenover nummer 12 verwijderd. Dat deed hij op verzoek van zijn collega Marcel Klein, uitvoerder Elektra. Liander vindt dit een bijzonder leuk project en voert de verplaatsing geheel belangeloos uit.

Hoofdmonteur en leermeester Rob Teffer van Liander plaatst de oude telefoon in de linker GEB-kast aan de Sloterweg.

Föhn in de dienstauto

Voor Rob Teffer was het nog best wel een klus alles weer netjes in de nieuwe kast te krijgen. Rob: "Het stoffen telefoonsnoer was grotendeels vergaan, maar ik heb het beste gedeelte eruit weten te halen. De rode sticker aan de bovenzijde heb ik voorzichtig losgemaakt uit de oude kast met een haarföhn. Altijd handig als je van alles bij je hebt in je dienstauto."

Oud telefoontoestel in het linker kastje.

GEB-telefoons gebruikt door het Verzet tijdens WOII

Eerder gingen we ervan uit dat deze telefoon uit 1932 is. Dat is namelijk het jaar waarin het wijkstation aan de Osdorperweg in gebruik werd gesteld. Rob ging daaraan twijfelen. Na het verwijderen van het toestel, werd namelijk het opschrift met het getal '1949' zichtbaar. Is dat een jaartal? Het is natuurlijk altijd mogelijk dat het toestel uit 1932 al vrij snel defect was en toen vervangen is. Rob: "Wat ik wel zeker weet, is dat dit type telefoon in de wijkstations van het GEB in de oorlog door het Verzet werd gebruikt. Het GEB-netwerk was een gesloten circuit dat helemaal losstond van het gewone telefoonnetwerk. Het Verzet kon zo geheime boodschappen doorgeven zonder dat de Duitse bezetter dat doorhad. Of deze specifieke telefoon daar ook voor is gebruikt, kan ik uiteraard niet met zekerheid zeggen."

Tijdcapsule achter rechter deurtje

Straks worden ook de beide vernieuwde deurtjes in de muur achter de brandmelder teruggeplaatst. Op het linker deurtje – dat naar boven openklapt – komt een slot. Hoofdveldwachter Ben Meijer krijgt de sleutel, zodat hij de telefoon aan belangstellenden kan tonen. De kast achter het rechterkastje deurtje wordt dan gevuld met de tijdcapsule. Dit kastje wordt wel afgesloten tot er ooit weer een renovatie noodzakelijk zal blijken. Later dit jaar zal burgemeester Femke Halsema zowel de gedenksteen '100 jaar annexatie Sloten' als de GEB-deurtjes feestelijk komen onthullen.

De foto's zijn gemaakt door Guido Frankfurther

Tamar Frankfurther; 17 augustus 2022.

Burgemeester komt deze week gedenksteen onthullen

Op vrijdag 16 september 2022 zal de burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema, samen met de voorzitter van de Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp, Sjoerd Jaasma, de gedenksteen onthullen als herinnering aan de annexatie van de gemeente Sloten in 1921, nu ruim een eeuw geleden.

Tevens zullen zij de twee gerestaureerde deurtjes van de Gemeente-Electriciteitswerken (later GEB) onthullen. De deurtjes bevinden zich in dezelfde muur als de gedenksteen, naast het [Politiebureau Sloten](#). Achter het ene deurtje huist nu de originele bedrijfstelefoon uit 1932 en achter het andere zit de tijdcapsule met herinneringen van dorpsbewoners anno nu.

Iedereen is van harte welkom

Iedereen is van harte uitgenodigd om de officiële onthulling te komen bijwonen. Verzamelen op het Dorpsplein

van Sloten. Burgemeester Halsema wordt rond 16.30 uur verwacht voor de onthulling. Hierbij is uiteraard ook een belangrijke rol weggelegd voor dorpsraadsvoorzitter Sjoerd Jaasma en voor de initiatiefnemer van beide projecten, Guido Frankfurth.

Veel dank gaat uit naar

Het tot stand komen van de gedenksteen en de restauratie van de deurtjes was niet mogelijk zonder ruimhartige bijdragen en hulp van vele inwoners en bedrijven uit het gebied van de dorpsraad en daarbuiten, diverse medewerkers van Alliander, de afdeling Openbare Verlichting van de gemeente Amsterdam, stadsdeel Nieuw-West, de Vereniging Vrienden van Amsterdamse Gevelstenen, de Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp en de tomeloze inzet van oud-bewoner van Sloten, Guido Frankfurth.

De gedenksteen (boven) en de GEB-deurtjes achter de brandmelder en naast het Politiebureautje aan de Sloterweg zijn nu nog afgedekt door houten platen.

Gedenksteen onthuld door burgemeester Femke Halsema

Op vrijdag 16 september 2022 heeft de Amsterdamse burgemeester Femke Halsema samen met Sjoerd Jaasma, voorzitter van de Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp, de gedenksteen onthuld ter gelegenheid van 100 jaar annexatie van de gemeente Sloten in 1921.

Toen de vlaggen met het wapen van de voormalige gemeente Sloten verwijderd waren, werden meteen ook beide gerestaureerde deurtjes van het Energiebedrijf Amsterdam (later GEB) zichtbaar. Dit evenement gemist of nog even terugkijken? De onthulling is [gefilmd](#) door Janine Kerste en Tamar Frankfurth. Vincent van Rijn maakte een [reportage](#) voor het Radio 1 Journaal.

De Politie leidde doorgaand autoverkeer via de Osdorperweg en liet fietsers en scooteraars afstappen bij de Ditlaar en Osdorperweg. Daardoor konden alle belang-

Na de onthulling van de gedenksteen en de GEB-deurtjes v.l.n.r.: Dorpsraadsvoorzitter Sjoerd Jaasma, burgemeester Femke Halsema, DB-lid stadsdeel Nieuw-West Sandra Doevendans en voormalig Slotenaar en initiatiefnemer Guido Frankfurth. Foto: Tamar Frankfurth.

stellenden tijdens de plechtigheid veilig op de Sloterweg staan.

Gerestaureerde GEB-deurtjes

De deurtjes zijn grondig gerestaureerd en teruggeplaatst op hun originele plekken in de muur naast het Politiebureautje van Sloten. Achter het linker deurtje bevindt zich een originele bedrijfstelefoon uit 1932 en achter het rechter een inmiddels afgesloten tijdschapsule met herinneringen van dorpsbewoners anno nu.

Burgemeester Femke Halsema test de oude bedrijfstelefoon (1932) meteen even uit. Op verzoek kan dorpsveldwachter Ben Meijer het linker deurtje voortaan voor u openen, zodat ook u de telefoon kunt zien (en onder het naar boven geklapte deurtje droog kunt nep-bellen). Foto: Erik Swierstra.

Geen feestdag, wel een feestelijke dag

Vanwege de verwachte regen vonden de toespraken voorafgaand aan de onthulling plaats in de Sloterkerk. Initiatiefnemer Guido Frankfurth: "De kerk heette ons meteen na één telefoontje gastvrij welkom in de kerk. Het was een feestelijke dag, maar ik noemde in mijn toespraak deze dag opzettelijk geen 'feestdag', maar ook

geen dag om te treuren'. Er was immers veel te doen om de annexatie 101 jaar geleden." In zijn [toespraak](#) vertelde Guido dat de annexatie goede ontwikkelingen met zich heeft meegebracht, maar, zo zei hij "de nadelen hebben we hier ook ondervonden. Na annexatie kregen de Slotenaren versneld toegang tot de grootstedelijke nutsvoorzieningen, maar verdwenen door de groot-schalige woningbouw en komst van winkelcentra in de buurt, uiteindelijk ook alle meer dan 20 winkels op het dorp."

Guido Frankfurthier spreekt de aanwezigen toe in de Sloterkerk: "Zoals bekend is Sloten bijna 1.000 jaar oud, terwijl Amsterdam op 27 oktober slechts 747 jaar wordt." Foto: Tamar Frankfurthier.

Kritische tekst op gedenksteen

Op de steen is een citaat uit de krant De Standaard van 31 december 1920 opgenomen: "Waarlijk, 't platteland wordt er niet mooier en beter op wanneer 't wordt omhangen met grootsteedsche kledij." Het overgrote deel van de inwoners van de gemeente Sloten was destijds tegen de annexatie door Amsterdam. Dat die toch kon worden doorgedrukt in Den Haag kwam door slinks optreden van een Slotense wethouder die tegelijkertijd ook lid was van de Tweede Kamer. Sindsdien werd hij daarom 'De verrader van Sloten' genoemd. Om recht te doen aan de gevoelens van de Slotenaren koos Guido ervoor om die kritische uitspraak van 100 jaar gelden bovenaan op de steen te laten ingraveren.

Burgemeester: "Bewaar prachtige historie en tradities van Sloten"

Burgemeester Femke Halsema stelde zich in haar [toespraak](#) – met een kwinkslag – bescheiden op en stelde zich voor als 'voorzitter van de dorpsraad van een buitenwijk van Sloten'. Daarmee liet zij duidelijk merken dat zij zich maar al te goed realiseerde dat de gemeente Sloten ten tijde van de annexatie veel groter was dan Amsterdam.

Halsema: "Het zegt ook wel iets over de spreekwoordelijke arrogantie van Amsterdam dat wij deze roemruchte

De gedenksteen vormt voortaan een nieuwe bezienswaardigheid in de muur naast het Slotense Politiebureau. Foto: Guido Frankfurthier.

oude en hele grote plaats geannexeerd hebben. In het woord 'annexatie' zit een zekere mate van agressie. En laat ik u dan ook wel heel erg hartelijk bedanken dat u bij ons, kleinstedse buitenwijk van deze prachtige plaats, wilt horen. Ik denk dat we inmiddels meer dan honderd jaar verder aardig versmolten zijn, maar zonder dat Sloten ooit haar prachtige en dorpse kern verloren is."

Burgemeester Femke Halsema was erg gecharmeerd van de mooie historische Slotense dorpskern. Foto: Janine Kerste.

De burgemeester stak niet onder stoelen of banken dat zij het van groot belang vindt dat de cultuurhistorie en het Beschermd Dorpsgezicht Sloten bescherming verdienen: "En ik vind het prachtig dat een grote stad als Amsterdam, want we zijn wel gegroeid sindsdien, dat wij ook nog zulke prachtige plekken binnen onze gemeentegrenzen hebben. Ik denk dat het Amsterdam blijvend verrijkt dat er dorpse kernen zijn met een eigen sfeer en eigen traditie en ik hoop dat Sloten ook de komende honderd jaar zijn prachtige historie en tradities mag bewaren." De burgemeester beloofde nog eens terug te komen naar Sloten voor een uitgebreider bezoek met een rondleiding, waar nu helaas geen tijd voor was.

Dank aan de sponsors

De productie van de gedenksteen en de restauratie van de GEB-deurtjes hadden niet gerealiseerd kunnen worden zonder de ruimhartige bijdragen en hulp van vele in-

woners en bedrijven uit het dorpsraadgebied en daarbuiten, diverse medewerkers van Alliander, de afdeling Openbare Verlichting van de gemeente Amsterdam, stadsdeel Nieuw-West, de Vereniging Vrienden van Amsterdamse Gevelstenen, de Dorpsraad Sloten-Oud-Os-dorp en zijn werkgroep Historie.

Tamar Frankfurther; 17 september 2022.

Zie ook: www.at5.nl/artikelen/216864/sloten-100-jaar-geleden-geannexeerd-geen-feestdag-maar-ook-geen-dag-om-te-treuren

Zie ook: Oud-dorpsraadlid komt met voorstel gedenksteen 'Sloten 100 jaar geannexeerd'

Zie ook: Oude GEB-deurtjes achter de brandmelder worden gerestaureerd

Zie ook: De annexatie door Amsterdam sleurde Sloten de twintigste eeuw in. Het Parool 26 augustus 2022

*De gedenksteen in de muur naast het Politiebureautje;
18 september 2022. Foto: Tamar Frankfurther.*